

Godišnje izvješće o provedbi provedbenog programa za 2021. godinu

Naziv nositelja izrade: Agencija za osiguranje radničkih tražbina

PREGLED STANJA U UPRAVNOM PODRUČJU

Posebne okolnosti poslovanja u 2021. godini uzrokovane su pandemijom COVID-19. Ono što je bilo zajedničko ovoj pandemiji je neizvjesnost utjecaja na gospodarska kretanja. Neizvjesnost je proizlazila iz najmanje dva razloga. Prvi razlog bila je nemogućnost procjene vremena pronalaska odgovarajućeg cjepiva i druga neizvjesnost nadovezala se na prvu a to je, ovisno o vremenu trajanja, koliki će biti utjecaj pandemije na pojedine sastavnice gospodarstva. Jedan od najvećih negativnih kratkoročnih utjecaja očekivao se u području povećanja broja nezaposlenih osoba zbog nedostatka likvidnosti u gospodarstvu, blokade poslovnih računa poslodavaca i otvaranja stečajnih postupaka nad poslodavcima. Takav nepovoljni scenarij prijetio je ogromnim pritiskom na tržište rada koji bi se ogledao u povećanju izdvajanja za prava radnika sukladno Zakonu o tržištu rada (Narodne novine, broj: 118/18, i 30/20) i Zakonu o osiguranju radničkih tražbina (Narodne novine, broj: 70/2017). Vlada RH je pravovremenim donošenjem paketa mjera za očuvanje radnih mjesta i povećanja likvidnosti gospodarskih subjekata (dalje u tekstu: mjere) spriječila najcrnji scenarij povećanja broja stečajeva i broja nezaposlenih osoba.

Djelatnost Agencije za osiguranje radničkih tražbina (u nastavku: Agencija) određena je Zakonom o osiguranju radničkih tražbina (Narodne novine, broj: 70/2017) i očituje se u posebnoj zaštiti prava radnika u slučaju stečaja poslodavca i slučaju blokade računa poslodavca. Svoju djelatnost Agencija provodi osiguranjem i isplatom zaštićenih prava iz radnog odnosa na teret državnog proračuna, te preuzimanjem procesnih prava u stečajnom i ovršnom postupku u visini isplaćenih tražbina, radi povrata sredstava u državni proračun.

Agencija nije kreator, već pratitelj prilika i događaja čije posljedice treba na društveno prihvatljiv način ublažiti.

U djelokrugu zaštite prava u slučaju stečaja poslodavca na razinu aktivnosti Agencije utječe dinamika otvaranja stečajnih postupaka. U 2021. godini, koja je zbog korona krize bila izrazito teška godina za gospodarstvo, nije bilo povećanog priljeva zahtjeva upućenih prema Agenciji (40 zahtjeva poslodavaca u 2021. godini u odnosu na 62 zahtjeva iz 2020. godine). Razlog tomu su već spomenute mjere Vlade. Kao i u djelatnosti zaštite prava radnika u slučaju stečaja poslodavca tako i u djelatnosti zaštite prava radnika u slučaju blokade računa poslodavca zbog neisplate plaća, u izvještajnom razdoblju, a zbog istog razloga (*državne mjere*), nije zabilježen značajno veći broj zahtjeva poslodavaca (37 zahtjeva u 2021. godini u odnosu na 32 zahtjeva iz 2020. godine)

IZVJEŠĆE O NAPRETKU U PROVEDBI MJERA

Posebne mjere Agencije za osiguranje radničkih tražbina definirane su Provedbenim programom Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike za razdoblje 2021.-2024. Navedenim Provedbenim programom u okviru Cilja 1.1. Očuvanje radnih mjesta i socijalna sigurnost definirana je Mjera 2. – Brzo i učinkovito osiguranje socijalnog minimuma na društveno prihvatljivoj razini. Iz Provedbenog programa proizašle su **posebne mjere** Agencije:

Posebna mjera 1. – Zaštita i osiguranje radničkih tražbina u slučaju stečaja poslodavca i u slučaju blokade računa poslodavca

Posebna mjera 2 – Aktivno sudjelovanje u stečajnom i u ovršnom postupku radi ostvarenja regresnih prava

Ključna točka ostvarenja **posebne mjere 1** je: *isplata svih zaprimljenih zahtjeva radnika i poslodavaca u postupcima zaštite i osiguranja tražbina radnika u slučaju stečaja poslodavca te u slučaju blokade računa poslodavca.*

Ključna točka ostvarenja **posebne mjere 2** je: *poduzeti sve mjere u svrhu ostvarenja regresnih prava u stečajnom postupku i u ovršnom postupku*

Kao pokazatelj rezultata ostvarenja **posebne mjere 1** definiran je *Postotak prvostupanjskih rješenja donesenih i isplaćenih u zakonskom roku u slučaju stečaja poslodavca i u slučaju blokade računa poslodavca, u odnosu na ukupan broj donesenih rješenja.*

Kao pokazatelj rezultata ostvarenja **posebne mjere 2** definiran je *Postotak podnesaka sudu o izvršenoj isplati-subrogacija u stečaju i podnijetih zahtjeva za izravnu naplatu radi prisilne naplate iznosa iz rješenja u slučaju blokade računa poslodavca, odnosno prijava tražbina u stečaj ako je otvoren stečajni postupak u odnosu na broj izvršenih rješenja.*

Ciljana vrijednost za pokazatelj rezultata **posebne mjere 1** i **posebne mjere 2** definirana na razini 100 %.

Utrošena proračunska sredstva u izvještajnom razdoblju za ostvarenje posebnih mjera 1 i 2 iznose 16.758.228,68 kuna.

Zaključno, provedbom aktivnosti za realizaciju posebnih mjera, Agencija za osiguranje radničkih tražbina u cijelosti je doprinijela ostvarenju cilja 1.1. iz Provedbenog programa MROSP-a.

Kao preporuku za ekonomičniju i efikasniju realizaciju poslova u provedbi mjera iz Programa aktivnosti predlažemo nastavak digitalizacije procesa javne uprave u smislu daljnjeg rada na aktivnostima za uspostavu *Centra dijeljenih usluga* putem kojeg će se spojiti državna informacijska infrastruktura i omogućiti zajedničko korištenje informacijskim i komunikacijskim tehnologijama istim aplikativnim rješenjima radi njihove racionalizacije.

Institutom osiguranja radničkih tražbina u slučaju stečaja poslodavca ili u slučaju blokade računa poslodavca zbog nemogućnosti isplate plaća, ogleda se uloga države u jamstvu socijalne sigurnosti za radnika. Ovaj institut osiguranja socijalne sigurnosti radnika zauzima značajno mjesto u zakonodavnom sustavu Republike Hrvatske.

Današnji sustav osiguranja radničkih tražbina razvijao se od 2003. godine kada je u zakonodavstvo Republike Hrvatske ugrađena pravna stečevina Europske unije koja regulira problematiku insolventnosti trgovačkih društava. Zakon o osiguranju radničkih tražbina („Narodne novine“ broj 70/2017; u daljnjem tekstu: Zakon) nastao je iz Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca („Narodne novine“ broj 86/2008, 80/2013 i 82/2015), te je u njega ugrađena direktiva 2015/1794 Europskog parlamenta koja je stupila na snagu 06. listopada 2015. godine.

Sustav osiguranja radničkih tražbina temelji se na brznoj i učinkovitoj reakciji države na situaciju kada, zbog stečaja poslodavca, radnik svoja neisplaćena materijalna prava mora potraživati u dugotrajnom i neizvjesnom stečajnom postupku te u slučaju blokade računa poslodavca zbog nemogućnosti prisilne naplate neisplaćene plaće odnosno naknade plaće.

U namjeri da mu osigura egzistencijalni minimum, u mnogostruko kraćem postupku - primjenom pravila općeg upravnog postupka uz dodatno skraćenje rokova, država iz svoga proračuna isplaćuje radniku dio tražbina i za taj dio preuzima procesna prava u stečajnom postupku odnosno prava ovrhovoditelja u ovršnom postupku. Za provedbu sustava, Zakonom je osnovana Agencija za osiguranje radničkih tražbina (u daljnjem tekstu: Agencija), u pravnom obliku javne ustanove čiji je osnivač Republika Hrvatska.

Kao proračunski korisnik druge razine, Agencija sudjeluje u ostvarenju *Provedbenog programa* Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. U tom smislu utvrđeni su njezina vizija, misija i cilj.

Vizija Agencije je povećanje socijalne sigurnosti radnika u slučaju neostvarenih materijalnih prava iz radnog odnosa, kada je nad poslodavcem otvoren stečaj ili kada su mu računi blokirani zbog nemogućnosti prisilne naplate neisplaćene plaće i naknade plaće.

Misija Agencije je osiguranje socijalnog minimuma radnika u slučaju stečaja poslodavca i u slučaju blokade računa poslodavca, neovisno o tijeku stečajnog ili ovršnog postupka, te ostvarenje regresnih prava u stečajnom ili ovršnom postupku.

Cilj Agencije je zaštita i osiguranje radničkih tražbina u slučaju stečaja poslodavca i zaštita i osiguranje radničkih tražbina u slučaju blokade računa poslodavca.

Ispunjavajući svoju viziju, misiju i cilj, Agencija na teret državnog proračuna osigurava radniku

– stečajnom vjerovniku isplatu do tri neisplaćene plaće i naknade plaće u visini do mjesečne minimalne plaće, otpremninu u visini polovice zakonom propisane otpremnine, te naknadu štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti u visini do jedne trećine pravomoćno dosuđene naknade štete. Po izvršenoj isplati, Agencija preuzima prava stečajnog vjerovnika za isplaćeni iznos te u stečajnom postupku, sudjelovanjem u diobama stečajne mase, ostvaruje povrat sredstava. Ukupno je u 2021. godini na ime osiguranih tražbina radnika nad čijim se poslodavcem provodi stečajni postupak isplaćeno 5.736.075,88 kuna za 40 poslodavaca i 507 radnika.

Također, u slučaju blokade računa poslodavca zbog neisplate plaće, radnici ostvaruju pravo na isplatu do tri neisplaćene plaće odnosno naknade plaće, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec za koji plaća odnosno naknada plaće nije isplaćena i do tri neisplaćene naknade plaće za bolovanje koju je prema propisima o zdravstvenom osiguranju bio dužan isplatiti poslodavac iz svojih sredstava u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec proveden na bolovanju. Ukupno je u 2021. godini na ime osiguranih tražbina radnika zbog neisplaćene plaće poslodavca isplaćeno 7.619.584,65 kuna za 37 poslodavaca i 702 radnika.

Kako bi imala što bolji uvid a i utjecaj na tijek stečajnih postupaka nad društvima u kojima se Agencija pojavljuje kao vjerovnik, a u cilju efikasnijeg unovčenja stečajne mase i povrata sredstava u državni proračun, Agencija aktivno sudjeluje na stečajnim ročištima društava.

Tijekom 2021. godine Agencija je nastavila s ulaganjem u računalne programe koji se odnose na digitalizaciju procesa i elektroničko povezivanje sa tijelima državne i javne uprave.

Digitalizacija procesa u Agenciji omogućuje predaju zahtjeva putem internet preglednika te se osigurava 24-satna dostupnost predaje obrazaca, kontrola predanih zahtjeva, uvid u faze rješavanja zahtjeva te uštede u fazi unosa podataka u sustav i povećanje točnosti podataka za izvještavanje.

Vodeći se načelom da su kompetentni i zadovoljni zaposlenici od ključnog značaja za uspješno izvršavanje poslova, Agencija je tijekom 2021. godine poticala svoje zaposlenike na redovito pohađanje seminara i tečajeva kao i na doškoloavanje i stjecanje novih znanja i vještina a sve u cilju podizanja standarda rada u Agenciji i općeg doprinosa društvenoj zajednici.